

**KLP
SKADEFORSIKRING AS**

Forsikringsvilkår

Ansvar

Gjelder fra 01.01.2005
Avløser vilkår av 01.01.2004

ANS 2005-1

1	DEFINISJONER	4
2	HVEM FORSIKRINGEN GJELDER FOR	4
3	HVOR FORSIKRINGEN GJELDER	5
4	NÅR FORSIKRINGEN GJELDER	5
4.1	Spesielle regler for formuesskade	5
5	HVA FORSIKRINGEN KAN OMFATTE	5
5.1	Drifts- og produktansvarsforsikring	5
6	HVA FORSIKRINGEN IKKE OMFATTER	6
6.1	Generelle begrensninger	6
6.2	Produktansvar - særlige begrensninger	7
6.3	Formuesskade - særlige begrensninger	7
7	SIKKERHETSFORSKRIFTER	8
7.1	Kloakk-/ vannanlegg	8
7.2	Sprengning	8
7.3	Graving	9
7.4	Varme arbeider	9
7.5	Produktansvar	9
8	FORSIKRINGSSUM	9
8.1	Bedrifts- og produktansvar	9
8.2	Formuesskade	10
9	SKADEOPPGJØR OG ERSTATNINGSBEREGNING	10
9.1	Melding om skade	10
9.2	Erstatningskrav	10
9.3	Egenandeler	10
9.4	Sikredes plikter	10
9.5	Regress	11
10	SKADER SOM DEKKES ETTER SÆRSKILT AVTALE (SÆRVILKÅR)	11
10.1	Ansvar som byggherre - utvidelse	11
10.2	Ansvar for fosterbarn	11
10.3	Andre virksomheter	11
10.4	Skade på ting nærmere enn 5 meter fra arbeidsstedet	11
10.5	Tap som følge av faglig feilaktig råd	11
10.6	Tap som er en følge av vedtak i strid med forvaltningsloven	11

11	GENERELLE VILKÅRBESTEMMELSER	11
11.1	Fornyelse av forsikringen	11
11.2	Opphør av forsikringen ved manglende premiebetaling	12
11.3	Uriktige opplysninger	12
11.4	Følgene av svik	12
11.5	Klageinstanser	12
11.6	Foreldelse	12
11.7	Valuta	12
11.8	Lovvalg	12
11.9	Verneting	12

Forsikringsavtalen består av

- Forsikringsbeviset
- Forsikringsvilkårene
- Forsikringsavtaleloven av 16. juni 1989
- Det øvrige lovverk

Teksten i forsikringsbeviset gjelder foran forsikringsvilkårene. Forsikringsbeviset og forsikringsvilkårene gjelder foran lovbestemmelser som kan fravikes.

Disse vilkår gjelder for KLP Skadeforsikring AS, heretter kalt selskapet.

1

Definisjoner

- Forsikringstaker: den som har inngått forsikringsavtalen med selskapet.
- Sikrede: den hvis erstatningsansvar er dekket.
- Skade: den fysiske skade på person eller ting. Personskade anses inntruffet hvis død, skade eller sykdom er påført en person. Med tingskade forstås tap av- eller fysisk skade påført ting, (herunder dyr og fast eiendom. Økonomisk tap påført tredjemann som følge av den fysiske skaden, regnes som en del av denne.
- Formuesskade: økonomisk tap som ikke er oppstått som følge av skade på person eller ting, herunder fare for skade som ikke er inntruffet.
- Kontraktsansvar: erstatningsansvar som alene bygger på tilsagn, avtale, kontrakt eller garanti, herunder
  - ansvar som går utover hva som følger av alminnelige rettsregler, men som sikrede ved kontrakt, avtale eller garanti likevel har påtatt seg å bære,
  - ansvar sikrede endelig må bære fordi sikrede har gitt avkall på sin rett til regress,
  - ansvar for skade som skyldes at sikredes ytelse i henhold til kontrakt eller avtale er forsinket, uteblitt eller mangelfull,
  - ansvar for skade som i kontraktsforhold voldes på sikredes eget arbeid, ytelse eller entrepris, eller på ting sikrede har solgt.
- Forurensning:
  - tilførsel av fast stoff, væske eller gass til luft, vann eller i grunnen
  - støy og rystelser
  - lys og annen stråling i den utstrekning forurensningsmyndighetene bestemmer
  - påvirkning av temperaturen.

Som forurensning regnes også noe som kan føre til at tidligere forurensning blir til økt skade eller ulempe, eller som sammen med miljøpåvirkning som angitt foran, er eller kan bli til skade eller ulempe for miljøet.

- g. Varme arbeider: bygge-, installasjons-, monterings-, demonterings-, reparasjons-, vedlikeholds- og lignende arbeider hvor det benyttes åpen ild, oppvarming, sveise-skjære-, lodde- og/eller slipeutstyr.

2

Hvem forsikringen gjelder for

Forsikringen gjelder for den som er angitt i forsikringsbeviset.

Hvis ikke annet er avtalt, omfattes ikke virksomhet som drives av selvstendig juridisk person, handels- og produksjonsbedrift eller ytelser som ansatt tjenestemann tar særskilt betalt for.

3 Hvor forsikringen gjelder

Med mindre annet er avtalt, gjelder forsikringen erstatningsansvar for skade som inntreffer i Norden og som pådras etter gjeldende rett i de nordiske land.

4 Når forsikringen gjelder

Forsikringen gjelder for det tidsrom som fremgår av forsikringsbeviset.

Forsikringen omfatter skader som er konstatert i forsikringstiden.

Er en skade voldt ved unnlatelse, regnes skaden som forårsaket den dag da den unnlatte handling senest måtte vært foretatt om skaden skulle vært unngått.

Alle skader som skyldes samme begivenhet, regnes som en skade og henføres til det tidspunkt da første skade ble konstatert (serieskader). Ved serieskader gjelder de vilkår og den forsikringssum som var avtalt på det tidspunkt da første skade ble konstatert.

4.1 Spesielle regler for formuesskade

Skader som er forårsaket inntil 2 år før forsikringen trådte i kraft omfattes av forsikringen.

Skader må være meldt skriftlig til selskapet innen 2 år etter forsikringens opphør.

5 Hva forsikringen kan omfatte

5.1 Drifts- og produktansvarsforsikring

Forsikringen dekker det rettslige erstatningsansvar sikrede kan pådra seg etter gjeldende norsk rett for skade på tredjemanns person eller ting, med de i vilkårene fastsatte unntak

- ved sin virksomhet
- i egenskap av eier eller bruker av fast eiendom
- i egenskap av byggherre når byggekostnadene ikke overstiger kr 5 000 000 per prosjekt
- ansvar som skyldes elevers bedriftsbesøk eller deltakelse i praktisk yrkesorientering.

Se særlige begrensninger punkt 6.1 og 6.2.

5.1.1 Formuesskadeerstatning

Forsikringen omfatter erstatningsansvar som sikrede etter gjeldende rett kan pådra seg for så vidt ansvaret gjelder formuesskade tilføyd en annen ved forglemmelse, feilskrift, feilregning, feilhørsele eller annen ubevisst feil.

Se særlige begrensninger punkt 6.3.

6 Hva forsikringen ikke omfatter

6.1 Generelle begrensninger

- 6.1.1 Erstatningsansvar som sikrede kan pådra seg for ansattes yrkesskade/yrkessykdom, samt belastningslidelser.
- 6.1.2 Erstatningsansvar som sikrede pådrar seg for ikke-økonomisk skade (oppreisning), bøter eller lignende.
- 6.1.3 Erstatningsansvar som sikrede pådrar seg i henhold til tilsagn, avtale, garanti eller kontrakt alene, se definisjon punkt 1e.
- 6.1.4 Erstatningsansvar som sikrede pådrar seg ved salg av fast eiendom, jf. avhendingsloven av 3. juli 1992.
- 6.1.5 Erstatningsansvar for personskader påført pasienter i forbindelse med behandling ved sykehus, legevakt eller i kommunelegetjenesten.
- 6.1.6 Erstatningsansvar for apotekdrift.
- 6.1.7 Erstatningsansvar for elektrisitetsforsyning.
- 6.1.8 Erstatningsansvar som sikrede pådrar seg for dambrudd, med mindre dammen er klassifisert i risikoklasse 1, jf. forskrift om klassifisering av vassdragsanlegg. Skader som følge av dambrudd i dammer som ikke er klassifisert er alltid unntatt.
- 6.1.9 Erstatningsansvar som sikrede pådrar seg i egenskap av eier, fører eller bruker (herunder innleid bruk/ tjeneste) av motorvogn, arbeidsmaskin med eget fremdriftsmaskineri, luftfartøy, seilbåt, motorbåt og fartøy.
- 6.1.10 Erstatningsansvar som sikrede pådrar seg for skade på ting i forbindelse med gravings-, pelnings-, sprutnings-, rivnings- og sprengningsarbeid, ras og jordforskyvning og setninger i grunnen når tingen befinner seg nærmere enn 5 meter fra arbeidsstedet.
- Tilleggsdekning kan avtales, se særvilkår 10.4.
- 6.1.11 Erstatningsansvar som sikrede pådrar seg for forurensning, se definisjon punkt 1f, eller skade som følge herav, med mindre årsaken er plutselig.
- 6.1.12 Erstatningsansvar knyttet til asbest.
- 6.1.13 Erstatningsansvar som sikrede pådrar seg som følge av skader som skyldes tilbakeslag av kloakk eller overvann fra kommunale ledninger som følge av rust, korrosjon eller andre langsomtvirkende prosesser som gradvis har forringet anlegg eller utstyr.
- 6.1.14 Erstatningsansvar for - og utgifter til - bortkjøring, deponering eller destruksjon av giftige eller miljøfiendtlige stoffer, når sikrede forut for skaden hadde stoffet i sin besittelse eller var pålagt å ta hånd om dette.
- 6.1.15 Erstatningsansvar som sikrede pådrar seg overfor
- seg selv
  - medeier for skade på ting som eies i fellesskap
  - mor-/datterselskap
  - virksomhet som disponeres av sikrede, eller hvor sikrede har mer enn 50 % eierinteresser
  - selskap/virksomhet i samme konsern som sikrede.

- 6.1.16 Erstatningsansvar som sikrede pådrar seg for skade på ting som sikrede eller noen på sikredes vegne bruker, har leiet, lånt eller mottatt i transport eller forvaring, har fått i oppdrag å reparere, montere, installere, forarbeide, behandle eller lignende.
- 6.1.17 Erstatningsansvar for tap som sikrede forsto eller burde forstå ville oppstå som følge av handlinger forårsaket før forsikringens ikrafttreden, jf. forsikringsavtaleloven § 3-1.
- 6.1.18 Erstatningsansvar for skade som direkte eller indirekte står i sammenheng med atomkjernereaksjoner.

6.2 Produktansvar - særlige begrensninger

I tillegg til de øvrige bestemmelsene i vilkåret, er følgende forhold heller ikke omfattet av forsikringen:

- 6.2.1 Erstatningsansvar som sikrede pådrar seg for feil eller kjøpsrettslig mangel ved gjenstand som sikrede har solgt, eller som skyldes forsinket levering av gjenstanden. Kostnader ved tilkomstarbeider for å reparere eller skifte ut leverte produkter eller utføre arbeidsoppdraget, omfattes heller ikke.
- 6.2.2 Omkostninger ved omlevering, reparasjon, bortkjøring, deponering og destruksjon av produktet.
- 6.2.3 Omkostninger ved å trekke produktet tilbake fra markedet, så som utgifter til oppsporing av produktet eller meddelelser til kunder eller allmennheten.
- 6.2.4 Skade på selve produktet eller deler av dette.
- 6.2.5 Direkte og indirekte tap, jf. kjøpsloven og forbrukerkjøpsloven.
- 6.2.6 Omkostninger ved nødvendig skadeforvoldelse ved tilkomstarbeider for å reparere eller skifte ut det leverte produkt.
- 6.2.7 Erstatningsansvar som sikrede pådrar seg for skade som voldes av et produkt som ikke er forelagt påbudt kontrollinstans, eller hvor offentlig pålagt prøvetaking, analyse eller lignende ikke er gjennomført, og skaden skyldes den del eller den egenskap ved produktet som skulle vært undergitt slik kontroll.
- 6.2.8 Erstatningsansvar som skyldes at kjemisk eller farmasøytisk produkt ikke har virket eller ikke har virket effektivt nok, med mindre årsaken er produksjonsfeil, og ikke har sammenheng med feil eller mangler ved resepter, spesifikasjon, beregninger eller forberedelser som lå til grunn for fremstillingen av produktet.
- 6.2.9 Erstatningsansvar som skyldes at det i salgsfremmende- eller i brukerveiledningsøyemed er gitt uriktige, manglende eller villedende opplysninger om produktets effekt.
- 6.2.10 Erstatningsansvar som sikrede pådrar seg for skade voldt ved forhold som sikrede hadde kjennskap til, eller burde hatt kjennskap til ved levering av produktet eller da forsikringsavtalen ble inngått, jf. forsikringsavtaleloven § 3-1.

6.3 Formuesskade - særlige begrensninger

I tillegg til de øvrige bestemmelsene i vilkåret, er følgende forhold heller ikke omfattet av forsikringen:

- 6.3.1 Tap som er en følge av faglig feilaktig disposisjon, råd eller vurdering.

Tilleggsdekning kan avtales, se særvilkår 10.5.

- 6.3.2 Tap som er en følge av politisk vedtak eller vedtak i strid med forvaltningsloven av 10. februar 1967 eller forskrifter gitt i medhold av loven.
Tilleggsdekning kan avtales, se særvilkår 10.6.
- 6.3.3 Erstatningsansvar sikrede pådrar seg for brudd på regler om offentlige anskaffelser.
- 6.3.4 Erstatningsansvar som følge av utroskap eller annet uredelig forhold utvist av sikredes ansatte.
- 6.3.5 Styreansvar eller ansvar for bedriftsforsamling, representantskap, kontrollkomité eller medlem av slike.
- 6.3.6 Erstatningsansvar ved konsulent-, beregnings- eller rådgivningsvirksomhet.
- 6.3.7 Erstatningsansvar overfor juridisk person som forvaltningsmessig er underordnet sikredes egne organer.
- 6.3.8 Erstatningsansvar gjennom feilregning ved inn- og utbetalinger.
- 6.3.9 Erstatningsansvar for feilaktig utbetaling av penger, med mindre disse står på klientkonto eller befinner seg i særskilt kasse.

7 Sikkerhetsforskrifter

I forsikringsbeviset er det angitt at det til avtalen er knyttet bestemte sikkerhetsforskrifter. Sikkerhetsforskriftene gjelder også for eventuelle dekninger etter særskilt avtale (særvilkår).

Dersom sikrede ved handling eller unnlattelse forsømmer å overholde sikkerhetsforskriftene, eller forsømmer å påse at de overholdes, kan retten til erstatning bortfalle eller reduseres, jf. forsikringsavtaleloven § 4-8.

Identifikasjon med sikrede

Retten til erstatning kan også bortfalle eller reduseres dersom forsømmelsen er gjort av personer som utfører arbeid av ledende art, og av andre som har særlig selvstendig stilling innen virksomheten, samt arbeidsledere, herunder formenn og personer med tilsvarende stillinger.

7.1 Kloakk-/ vannanlegg

Kloakk-, avløp- og overvannsanlegg skal ha tilstrekkelig kapasitet.

Kloakk-, avløp- og overvannsanlegg skal ha tilstrekkelig fall og være dimensjonert i forhold til forventet nedbør og annet det er ment å føre.

Det skal være etablert faste driftsrutiner for vedlikehold av avløpsanlegg, og dette skal til enhver tid holdes forsvarlig vedlike.

7.2 Sprengning

Når det av offentlig myndighet kreves autorisasjon av skytebas, skal det bare benyttes bas med slik autorisasjon. Skytebas må således ha de nødvendige sertifikater for utførelse av arbeidet, og følge de til enhver tid gjeldende forskrifter for bruk av eksplosive varer fastsatt av Direktoratet for Brann- og eksplosjonsvern.

De nødvendige tillatelser for gjennomføringen av arbeidet skal være innhentet fra de offentlige myndigheter for vei, vann, kloakk, elektrisitet, telefon o.l.

Den som er ansvarlig for arbeidet, herunder skytebas, skal sette seg nøye inn i grunnforholdene på stedet, og orientere sine folk om disse. Kart som viser rør- og kabeltraseer må innhentes fra de offentlige myndigheter. Man skal i forkant undersøke grunnmurer m.m. i nærheten av der det skal sprenges. Tidligere setningsskader må dokumenteres.

Sikrede skal sørge for at utførende entreprenør har egen ansvarsforsikring som omfatter den type arbeid som skal utføres.

7.3 Graving

De nødvendige tillatelser for gjennomføringen av arbeidet skal være innhentet fra de offentlige myndigheter for vei, vann, kloakk, elektrisitet, telefon o.l., herunder kabelpåvisning.

Den som er ansvarlig for arbeidet skal sette seg nøye inn i grunnforholdene på stedet, og orientere sine folk om disse. Kart som viser rør- og kabeltraseer må innhentes fra de offentlige myndigheter. Tidligere setningsskader må dokumenteres.

Sikrede skal sørge for at utførende entreprenør har egen ansvarsforsikring som omfatter den type arbeid som skal utføres.

7.4 Varme arbeider

For definisjon av varme arbeider, se punkt 1 g.

Alle som utfører varme arbeider utenfor faste, spesielt tilrettelagte arbeidsplasser skal ha sertifikat som dokumenterer at de har gjennomgått godkjent opplæring.

Ved slikt arbeid gjelder følgende aktsomhetsregler:

- arbeidsstedet skal være ryddet for brennbart avfall, og brennbare materialer skal være tildekket, fjernet eller beskyttet
- brennbare bygningsdeler skal være kontrollert og beskyttet
- åpninger i gulv, vegger og tak skal være tettet
- godkjent slukkeutstyr, minimum 2 stk 6 kg ABC-slokkeapparater eller 1'' brannslange påsatt vann frem til strålerøret skal være plassert lett tilgjengelig på arbeidsplassen
- under arbeid og i pauser skal brannvakt være etablert, og etterkontroll skal foretas umiddelbart og minst 1 time etter at arbeidet er avsluttet.

7.5 Produktansvar

7.5.1 Sikrede må ikke avgi uriktige eller villedende opplysninger om produktets effekt i salgsfremmende- eller i brukerveiledningsøyemed. Likestilt med sikrede er person ansatt som salg og markedsansvarlig.

7.5.2 Sikrede må forelegge sine produkter for påbudt kontrollinstans før de settes i omsetning og selv ta de prøver og analyser som er pålagt av det offentlige.

7.5.3 Sikrede må ikke sette i omsetning produkter som han visste eller burde ha visst inneholdt skadevoldende egenskaper.

8 Forsikringssum

8.1 Bedrifts- og produktansvar

Med mindre annet fremgår av forsikringsbeviset, er selskapets samlede erstatningsplikt for alle skader konstatert i forsikringsperioden begrenset til kr 5 000 000.

For erstatningsansvar sikrede pådrar seg i egenskap av byggherre, er selskapets samlede erstatningsplikt for alle skader konstatert i forsikringsperioden begrenset til avtalt forsikringssum, minimum 150 G (G= folketrygdens grunnbeløp).

Selskapets samlede erstatningsplikt for tingskader som skyldes gravings-, sprengnings-, spuntnings- eller rivningsarbeid er likevel begrenset til kr 2 000 000 i forsikringsperioden.

8.2 Formuesskade

Med mindre annet fremgår av forsikringsbeviset, er selskapets samlede erstatningsplikt for alle skader konstatert i forsikringsperioden begrenset til kr 2 000 000.

9 Skadeoppgjør og erstatningsberegning

Utlagte merverdiavgifter som sikrede kan føre til fradrag, jf. lov om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner og fylkeskommuner mv., er ikke dekket etter denne avtalen.

9.1 Melding om skade

Er krav reist mot sikrede, eller kan det ventes at krav vil bli reist, plikter sikrede uten ugrunnet opphold å gi selskapet melding om kravet, jf. forsikringsavtaleloven § 8-5.

9.2 Erstatningskrav

Uten samtykke fra selskapet må sikrede ikke innrømme erstatningsplikt eller forhandle om erstatningskrav. Sikrede skal overlate til selskapet å behandle saken dersom ansvaret etter kravstillerens begrunnelse omfattes av forsikringen.

Når erstatningskrav overstiger avtalt egenandel, tilligger det selskapet å

- utrede om erstatningsansvar foreligger
- forhandle med kravstilleren
- om nødvendig prosedere saken for domstolene
- betale den erstatning som overstiger egenandelen

Selskapet har rett til å betale enhver erstatning direkte til skadelidte.

Er selskapet villig til å forlike saken eller stille forsikringssummen til disposisjon, dekker selskapet ikke videre utgifter som påløper.

9.3 Egenandeler

Med mindre annet fremgår av forsikringsbeviset fratrekkes ved hvert dekningsmessige skadetilfelle en egenandel på kr 50 000.

Ved skade forårsaket av tilbakeslag, brudd, tilstoppelse eller manglende kapasitet i kloakk-, avløp- og overvannsanlegg samt grøfter, gjelder følgende egenandelbestemmelser

- kr 50 000 for de 2 første skadene innen en forsikringsperiode
- ved ytterligere skader i samme forsikringsperiode er egenandelen minimum kr 100 000 per skade.

Dette gjelder uansett om særskilt egenandel er avtalt, med mindre den særskilt avtalte egenandelen er høyere.

9.4 Sikredes plikter

Når erstatningskrav er reist, plikter sikrede vederlagsfritt å gi selskapet alle opplysninger av betydning for sakens behandling, samt å foreta de undersøkelser, utredninger og analyser av tilgjengelig materiale som er av betydning for vurderingen av om det foreligger ansvar og eventuelt skadens omfang.

Sikrede plikter vederlagsfritt å stille til disposisjon vitner og sakkyndige blant de ansatte ved forhandlinger eller rettergang, og ellers når selskapet har bruk for dette.

9.5 Regress

Må sikrede forstå at selskapet kan få et regresskrav mot tredjeperson, skal sikrede gjøre det som er nødvendig for å sikre kravet inntil selskapet selv kan ivareta sitt tarv.

10 Skader som dekkes etter særskilt avtale (særvilkår)

Bare de særvilkår som er angitt i forsikringsbeviset gjelder for forsikringen.

Bestemmelsene i forsikringsbeviset og forsikringsvilkårene ellers, herunder sikkerhetsforskriftene - gjelder også for særvilkårene. I tillegg gjelder eventuelle sikkerhetsforskrifter angitt i det enkelte særvilkår.

10.1 Ansvar som byggherre - utvidelse

Forsikringen utvides til å omfatte ansvar som sikrede kan pådra seg som byggherre ved enkeltstående byggeprosjekter hvor byggeomkostningene overstiger kr 5 000 000.

10.2 Ansvar for fosterbarn

Forsikringen omfatter økonomisk ansvar kommunen kan pådra seg som følge av at standardavtale av 1999, utarbeidet av barne- og familiedepartementet, er inngått mellom barneverntjenesten og fosterforeldre. Ansvaret er begrenset til å gjelde ansvar kommunen kan pådra seg i henhold til avtalens punkt 18.

10.3 Andre virksomheter

Forsikringen er utvidet til å omfatte den eller de virksomheter som er angitt i forsikringsbeviset.

10.4 Skade på ting nærmere enn 5 meter fra arbeidsstedet

Forsikringen omfatter erstatningsansvar som sikrede pådrar seg for skade på ting i forbindelse med gravings-, pelnings-, spuntnings-, rivnings- eller sprengningsarbeid, når tingen befinner seg nærmere enn 5 meter fra arbeidsstedet.

10.5 Tap som følge av faglig feilaktig råd

Tap som er en følge av faglig feilaktig disposisjon, råd eller vurdering erstattes inntil den forsikringssum som er angitt i forsikringsbeviset.

10.6 Tap som er en følge av vedtak i strid med forvaltningsloven

Tap som er en følge av vedtak i strid med forvaltningsloven av 10. februar 1967 eller forskrifter gitt i medhold av loven, erstattes inntil den forsikringssum som er angitt i forsikringsbeviset.

11 Generelle vilkårsbestemmelser

11.1 Fornyelse av forsikringen

Forsikringen er bindende for avtalt forsikringstid, normalt ett år. Likevel kan forsikringstakeren si opp avtalen dersom forsikringsbehovet faller bort eller det foreligger andre særlige grunner.

Forsikringen fornyes for ett år om gangen dersom forsikringstakeren ikke sier opp avtalen innen 1 måned etter at selskapet har sendt ordinært premievarsel. For selskapet er oppsigelsestiden 2 måneder før utløpet av forsikringstiden.

- 11.2 Opphør av forsikringen ved manglende premiebetaling**
Dersom de angitte betalingsfrister ikke overholdes, vil forsikringsavtalen i sin helhet opphøre. Dette innebærer at selskapet ikke dekker skader som oppstår etter varslet opphørsdato. Selskapet vil da beregne premie for den tiden forsikringen har vært i kraft.
- 11.3 Uriktige opplysninger**
Dersom de opplysninger om risikoen som forsikringstakeren eller andre på hans vegne gir ved avtaleinngåelsen viser seg å være uriktige eller ufullstendige i vesentlig grad, kan selskapet si opp forsikringen med 14 dagers varsel.

Har forsikringstakeren forsømt sin opplysningsplikt, kan retten til erstatning falle bort eller settes ned.
- 11.4 Følgene av svik**
Den som gjør seg skyldig i svik mot selskapet, kan miste enhver rett etter forsikringsavtalen. Har denne flere forsikringsavtaler med selskapet, mistes også retten til erstatning etter disse ved samme hendelse. Selskapet kan med øyeblikkelig virkning si opp enhver forsikringsavtale med forsikringstakeren.
- 11.5 Klageinstanser**
Dersom det oppstår tvist om forsikringsytelse, kan saken bringes inn for

KLP Skadeforsikring AS
Klagenemnd
Postboks 1733 Vika
0121 OSLO

Saken kan også forelegges Forsikringsklagekontoret, Pb. 53 Skøyen, 0212 Oslo.
- 11.6 Foreldelse**
Krav på erstatning foreldes etter tre år. Fristen begynner å løpe ved utløpet av det kalenderår da sikrede fikk nødvendig kunnskap om de forhold som begrunner kravet.
- 11.7 Valuta**
Premier og erstatninger regnes i norske kroner dersom ikke annet er avtalt.
- 11.8 Lovvalg**
Norsk lovgivning gjelder for forsikringsavtalen i den utstrekning dette ikke er i strid med lov av 27. november 1992 om lovvalg i forsikring og ikke annet er avtalt.
- 11.9 Verneting**
Tvister etter forsikringsavtalen avgjøres ved norsk domstol, med mindre det er i strid med ufravikelige regler i gjeldende lovgivning, eller annet er avtalt.